

An Initiative of SCERT Punjab under Mission 100%: Give Your Best

SIMPLIFIED MATERIAL SESSION 2023-24 SUB: HISTORY CLASS: 12th

ਪਾਠ:1

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਪੰਜਾਬ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ?	ਫ਼ਾਰਸੀ
2) ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ
3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਵਗਦੇ ਸਨ ?	ਸਤਲੁਜ, ਰਾਵੀ, ਬਿਆਸ, ਚਨਾਬ, ਜੇਹਲਮ
4) ਰਿਗਵੇਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ
5) ਮਹਾਂਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਪੰਚਨਦ
6) ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੀ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ?	ਪੈਂਟਾਪੋਟਾਮੀਆ
7) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਟੱਕ ਦੇਸ਼ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਇੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਟੱਕ ਨਾਮਕ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਰਾਜ ਰਿਹਾ ਸੀ।
8) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ?	1849 ਈ:
9) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਘਟਨ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ?	1901 ਈ:
10) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਘਟਨ ਕਿਹੜੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ?	ਲਾਰਡ ਕਰਜ਼ਨ
11) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ?	1911 ਈ:
12) ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1966 ਈ:
13) ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਹਨ ?	23
14) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ?	ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ
15) ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ?	ਉੱਤਰ
16) ਹਿਮਾਲਿਆ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?	ਬਰਫ਼ ਦਾ ਘਰ
17) ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ ?	ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ
18) ਹਿਮਾਲਿਆ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਦੱਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ?	ਖ਼ੈਬਰ
19) ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਭਾਗ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਤਰਾਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

20) ਦੁਆਬੇ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ?	ਅਕਬਰ
21) ਦੁਆਬ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ?	ਫ਼ਾਰਸੀ
22) ਦੁਆਬ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ ?	ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਧਰਤੀ
23) ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਦੁਆਬੇ ਸਨ ?	ਪੰਜ
24) ਕਿਹੜੇ ਦੁਆਬ ਨੂੰ ਮਾਝਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਨੂੰ
25) ਮਾਝੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਮਝੈਲ
26) ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜੇ ਦੁਆਬੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ ?	ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ
27) ਮਾਲਵਾ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਘੱਗਰ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ
28) ਮਾਲਵਾ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ?	ਇੱਥੇ ਮੱਲ ਨਾਮਕ ਕਬੀਲਾ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ
29) ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਮਲਵਈ
30) ਬਾਂਗਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਹੈ ?	ਘੱਗਰ ਅਤੇ ਜਮਨਾ
31) ਤਰਾਇਣ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1191 ਈ:
32) ਤਰਾਇਣ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ
33) ਤਰਾਇਣ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ?	ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ
34) ਤਰਾਇਣ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1192 ਈ:
35) ਤਰਾਇਣ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ
36) ਤਰਾਇਣ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ?	ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ
37) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1526 ਈ:
38) ਪਾਣੀ ਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੌਧੀ
39) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ?	ਬਾਬਰ
40) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1556 ਈ:
41) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਅਕਬਰ ਅਤੇ ਹੇਮੂ
42) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ?	ਅਕਬਰ
43) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1761 ਈ:
44) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਅਤੇ ਮਰਾਠੇ
45) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ?	ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ
46) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ?	ਲਾਹੌਰ
47) ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ?	8
48) ਆਰੀਆ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵੱਸੇ ?	ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ

ਪਾਠ:2

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੋਮੇ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

- 1) ਪੰਜਾਬ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ? 1752 ਈ: ਤੱਕ
- 2) 1920ਈ: ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਕਿਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ? ਮਹੰਤਾਂ ਦਾ
- 3) ਕਿਹੜੀ ਲਹਿਰ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਵਾਇਆ ਗਿਆ ? ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ
- 4) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? 1604 ਈ:
- 5) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ? ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
- 6) ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ? ਪਹਿਲੇ 5 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ
- 7) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ
- 8) ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ?
- 9) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ? ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
- 10) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ? ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ
- 11) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? 1721 ਈ:
- 12) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ? ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ
- 13) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਿੰਨੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ? 18
- 14) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੋਈ ਦੋ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ
- 15) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਕਥਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ ? ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ
- 16) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਜਿੱਤ ਦੀ ਚਿੱਠੀ
- 17) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਸਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ? ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ
- 18) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਸਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ? ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ
- 19) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ? ਫ਼ਾਰਸੀ
- 20) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ? ਦੀਨਾ ਕਾਂਗੜ ਵਿਖੇ
- 21) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਨੂੰ
- 22) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ? ਦਤਾਰ ਚੰਦ ਭੱਲਾ
- 23) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਸਨ ? ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
- 24) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ? 39
- 25) ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਹੈ ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
- 26) ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ? ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ

27) ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	1926 ਈ:
28) ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ?	ਵਲਾਇਤ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਅਤੇ ਹਾਫਜ਼ਾਬਾਦ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ
29) ਮਿਹਰਬਾਨ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ
30) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ
31) ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਵਾਰ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ?	ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤੇ
32) ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ?	ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ
ਮੈਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ	
33) ਭਾਈ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ?	89
34) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ ?	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
35) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ ?	34
36) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ ?	23
37) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੋਭਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਸੈਨਾਪਤ ਨੇ
38) ਸੈਨਾਪਤ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ
39) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਸੋਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ ?	1699 ਈ: ਤੋਂ 1708 ਈ:
40) ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਗਤਮਾਲਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ
41) ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਗਤ ਮਾਲਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਭਗਤ ਰਤਨਾਵਲੀ
42) ਬੰਸਾਵਲੀਨਾਮਾ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ ?	ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬੜ
43) ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਬਾਵਾ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ
44) ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਭੱਲਾ
45) ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ
46) ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਨੇ
47) ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ
48) ਤੁਜ਼ਕੇ ਬਾਬਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਬਾਬਰ ਨਾਮਾ
49) ਤੁਜ਼ਕੇ ਬਾਬਰੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਬਾਬਰ
50) ਤੁਜ਼ਕੇ ਬਾਬਰੀ ਕਿਸਦੀ ਆਤਮ ਕਥਾ ਹੈ ?	ਬਾਬਰ ਦੀ
51) ਤੁਜ਼ਕੇ ਬਾਬਰੀ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ?	ਤੁਰਕੀ
52) ਆਈਨੇ ਅਕਬਰੀ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਨਾਮਾ ਕਿਸਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ ?	ਅਬੁਲ ਫਜ਼ਲ
53) ਤੁਜ਼ਕੇ ਜਹਾਂਗੀਰੀ ਕਿਸਦੀ ਆਤਮ ਕਥਾ ਹੈ ?	ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ
54) ਜੰਗਨਾਮਾ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ ?	ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ
55) ਜੰਗਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?	ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ
56) ਤਵਾਰੀਖ-ਏ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਖੁਸ਼ਵਕਤ ਰਾਏ

57) ਤਵਾਰੀਖ਼-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਬੂਟੇ ਸ਼ਾਹ
58) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ-ਏ-ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਿਸਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ?	ਦੀਵਾਨ ਅਮਰਨਾਥ
59) ਚਾਰ ਬਾਗ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ ?	ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਵਡੋਹਰਾ
60) ਏ ਜਰਨੀ ਫਰਾਮ ਬੰਗਾਲ ਟੂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖੀ ?	ਜਾਰਜ ਫੌਰਸਟਰ
61) ਸਕੈਚ ਆਫ਼ ਦੀ ਸਿੱਖਸ ਕਿਸਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ?	ਮੈਲਕੌਮ
62) ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਦਾ ਸਿੱਖਸ
63) ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਦੀ ਸਿੱਖਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਜੇ ਡੀ ਕਨਿੰਘਮ

ਪਾਠ 3

16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਕਿਸਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸੀ ?	ਲੌਧੀ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦਾ
2) ਲੌਧੀ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਬਹਿਲੋਲ ਲੌਧੀ ਨੇ
3) ਲੌਧੀ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	1451 ਈ:
4) ਸਿਕੰਦਰ ਲੌਧੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਕਦੋਂ ਬੈਠਾ ?	1489 ਈ:
5) ਸਿਕੰਦਰ ਲੌਧੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਿਹੜੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ?	ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਵਿੱਚ
6) ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੌਧੀ ਰਾਜਗੱਦੀ ਤੇ ਕਦੋਂ ਬੈਠਾ ?	1517 ਈ:
7) ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੌਧੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ
8) ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੌਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ?	1500 ਈ:
9) ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੌਧੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਿਸਨੇ ਬਣਾਇਆ ?	ਸਿਕੰਦਰ ਲੌਧੀ ਨੇ
10) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਿਕੋਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	1519 ਈ: ਤੋਂ 1526 ਈ:
11) ਤਿਕੋਣਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ ?	ਬਾਬਰ, ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੌਧੀ ਤੇ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੌਧੀ
12) ਬਾਬਰ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ ?	ਕਾਬਲ ਦਾ
13) ਬਾਬਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ?	5
14) ਬਾਬਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਿਹੜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਕੀਤਾ ?	1519 ਈ:
15) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਸੈਦਪੁਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ?	ਪਾਪਾਂ ਜੀ ਜੰਝ
16) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਆਪਣੀ ਕਿਹੜੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ?	ਬਾਬਰ ਵਾਣੀ
17) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	21 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1526 ਈ:

18) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ
19) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ?	ਬਾਬਰ
20) 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਕਿਹੜੇ ਸਨ ?	ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਮੁਲਤਾਨ
21) 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ?	ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ
22) 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉਪ ਜਾਤੀਆਂ ਸਨ ?	84
23) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਉਪਜ ਕਾਰਨ
24) 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਉਦਯੋਗ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ?	ਕੱਪੜਾ ਉਦਯੋਗ
25) ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ?	ਖੱਤਰੀ, ਬਾਣੀਏ, ਮਹਾਜਨ, ਸੂਦ, ਅਰੋੜੇ
26) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ?	ਬੋਹਰਾ ਅਤੇ ਖੋਜਾ
27) ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਨਾਥਪੰਥੀ
28) ਨਾਥਪੰਥੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ?	ਗੋਰਖਨਾਥ ਨੇ
29) ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਗੋਰਖਨਾਥ ਦਾ ਟਿੱਲਾ
30) ਵੈਸ਼ਨਵ ਮਦ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਿਸਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ?	ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ
31) ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਅਵਤਾਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ?	24
32) ਸ਼ਕਤੀ ਮਤ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਿਸਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ?	ਦੇਵੀ ਦੁਰਗਾ, ਦੇਵੀ ਕਾਲੀ, ਵੈਸ਼ਣੋ ਦੇਵੀ, ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਵੀਆਂ ਦੀ
33) ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ?	ਇਸਲਾਮ
34) ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ?	ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
35) ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?	ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ
36) ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	ਸੱਤਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ
37) ਸੂਫੀ ਮਤ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ?	ਸ਼ੇਖ ਜਾਂ ਪੀਰ
38) ਸੂਫੀ ਮਤ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਚਲਾਈ ?	ਕੱਵਾਲੀ ਦੀ
39) ਸੂਫੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਲਸਿਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।	ਚਿਸ਼ਤੀ ਅਤੇ ਸੁਹਰਾਵਰਦੀ
40) ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸਨੇ ਰੱਖੀ ?	ਖਵਾਜ਼ਾ ਮੁਈਨੁਦੀਨ ਚਿਸ਼ਤੀ
41) ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ?	ਅਜਮੇਰ
42) ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕੌਣ ਸਨ ?	ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ
43) ਸੁਹਰਾਵਰਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ?	ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਖੇ
44) ਸੁਹਰਾਵਰਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸਨੇ ਰੱਖੀ ?	ਸ਼ੇਖ ਬਹਾਉਦੀਨ ਜ਼ਕਰੀਆ
45) ਜੈਨ ਮਤ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਤੀਰਥਾਂਕਰ ਹੋਏ ਹਨ ?	24

ਪਾਠ 4

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

- 1) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ? 1469 ਈ:
- 2) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ? ਰਾਏ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ
- 3) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ
- 4) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ
- 5) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ
- 6) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਜੀ
- 7) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਿਸ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ? ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ, ਪੰਡਤ ਬ੍ਰਿਜਨਾਥ ਅਤੇ ਮੌਲਵੀ ਕੁਤਬਉੱਦੀਨ ਕੋਲ
- 8) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਜਨੇਊ ਪਹਿਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ? ਪੰਡਤ ਹਰਦਿਆਲ ਨੂੰ
- 9) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? ਬੀਬੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ
- 10) ਬੀਬੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ
- 11) ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸਨ? ਬਟਾਲਾ ਜੀ
- 12) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਲੱਖਮੀ ਦਾਸ ਜੀ
- 13) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਕਿਉਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ? ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ
- 14) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕਿੱਥੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ? ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ ਦੇ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਵਿੱਚ
- 15) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ? ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ
- 16) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਹੜੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਹੋਈ? ਬੇਈਂ ਨਦੀ ਦੇ
- 17) ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ? 30 ਸਾਲ
- 18) ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੇ? ਨਾ ਕੋ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਕੋ ਮੁਸਲਮਾਨ
- 19) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਵਰ੍ਹੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਤੀਤ ਕੀਤੇ? 21
- 20) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ? 1499 ਈ:
- 21) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ? ਸੈਦਪੁਰ
- 22) ਸੈਦਪੁਰ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ? ਐਮਨਾਬਾਦ
- 23) ਸੈਦਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਿਸਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ? ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ
- 24) ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ? ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਤਰਖਾਣ ਸੀ
- 25) ਤਾਲੰਬਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ? ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਨੂੰ
- 26) ਪਾਣੀਪਤ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿਸ ਨਾਲ ਹੋਈ? ਸੂਫੀ ਸ਼ੇਖ ਤਾਹਿਰ ਨਾਲ
- 27) ਗੋਰਖਮਤਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ? ਜੋਗੀਆਂ ਨਾਲ

28) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੌਰਖਮਤਾ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੌਰਖਮਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਪੈ ਗਿਆ ?	ਨਾਨਕਮਤਾ
29) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪੰਡਤ ਚਤਰ ਦਾਸ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ?	ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ
30) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਡਤ ਚਤਰ ਦਾਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਕੀ ਸੀ ?	ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ
31) ਕਾਮਰੂਪ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ?	ਨੂਰਸ਼ਾਹੀ
32) ਪਾਕਪਟਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਿਸਨੂੰ ਮਿਲੇ ?	ਸ਼ੇਖ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ
33) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਤੋੜਿਆ ?	ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ
34) ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਨੂੰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿਹੜੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ
35) ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਨਾਲ ਹੋਈ ?	ਸ਼ੇਖ ਬਹਾਉਦੀਨ
36) ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ?	ਕਾਜ਼ੀ ਰੁਕਨੁੱਦੀਨ
37) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਜੰਝ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ?	ਸੈਦਪੁਰ ਹਮਲੇ ਦੀ
38) ਸੈਦਪੁਰ ਹਮਲਾ ਕਿਹੜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋਇਆ ?	1520 ਈ:
39) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਦੋਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ?	1521 ਈ:
40) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ?	ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
41) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ?	ਰਾਵੀ
42) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?	ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਨਗਰ
43) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ?	18 ਸਾਲ
44) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ?	ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਗਤ
45) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ?	ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿਖੇ
46) ਧੁਬਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ?	ਸ਼ੰਕਰ ਦੇਵ ਨਾਲ
47) ਸ਼ੇਖ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਕਿੱਥੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ?	ਪਾਕਪਟਨ ਵਿਖੇ
48) ਨੂਰਸ਼ਾਹੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਕਾਮਰੂਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਾਦੂਗਰਨੀ
49) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਰਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਦੱਸਿਆ ?	ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਵਿਖੇ
50) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜੇ ਪਰਬਤ ਤੇ ਸਿੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ?	ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੇ
51) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਲੰਕਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ?	ਸ਼ਿਵਨਾਭ
52) ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਕਿਹੜੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਹੋਇਆ ?	ਰੁਕਨਦੀਨ ਨਾਲ
53) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਤ ਹਮਜ਼ਾ ਗੌਸ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੇ ?	ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਖੇ
54) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਗਦਾਦ ਵਿਖੇ ਕਿਸ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ?	ਸ਼ੇਖ ਬਹਿਲੋਲ ਨੂੰ
55) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀਨ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਬਾਬਰ
56) ਬਾਬਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ?	1520 ਈ:
57) ਬਾਬਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ?	ਸੈਦਪੁਰ ਵਿਖੇ
58) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਹੈ	ਸੰਸਾਰ ਇੱਕ ਮਾਇਆ ਹੈ
59) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ?	ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਜੰਝ ਨਾਲ
60) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੰਜ ਵੈਰੀ ਕੌਣ ਹਨ ?	ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਮੋਹ, ਲੋਭ, ਹੰਕਾਰ

61) ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਹਉਮੈ ਦਾ ਤਿਆਗ
62) ਨਦਰਿ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਿਹਰ
63) ਹੁਕਮਿ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭਾਣਾ
64) ਕਿਰਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ
65) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ?	976
66) ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
67) ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ
68) ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
69) ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਪੰਗਤ ਪ੍ਰਥਾ
70) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤਮ ਕਿਨ ਕਿੱਥੇ ਬਤੀਤ ਕੀਤੇ ?	ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
71) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਦੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	1539 ਈ:
72) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
73) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉੱਤਰਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾਇਆ ?	ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ
74) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਨੂੰ ਕੀ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ?	ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ
75) ਅੰਗਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਸਰੀਰ ਦਾ ਅੰਗ

ਪਾਠ 5

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸਨ ?	ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ
2) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਇ (ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ)
3) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1504 ਈ:
4) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ
5) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਸਭਰਾਈਂ ਦੇਵੀ
6) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਜੀ
7) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਦੋਂ ਮਿਲੀ ?	1539 ਈ:
8) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ?	ਬੀਬੀ ਖੀਵੀ ਜੀ ਨਾਲ
9) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ।	ਦਾਤੂ ਅਤੇ ਦਾਸੂ
10) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ।	ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਜੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਅਨੋਖੀਜੀ
11) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ?	ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ

12) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ?	ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ
13) ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸਨੇ ਰੱਖੀ ?	ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
14) ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਦੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ?	1546 ਈ:
15) ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸਥਿੱਤ ਹੈ ?	ਬਿਆਸ ਨਦੀ ਦੇ
16) ਉਦਾਸੀ ਮਤ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ
17) ਉਦਾਸੀ ਮਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਸੰਨਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਤੇ
18) ਕਿਹੜਾ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ ?	ਹੁਮਾਯੂੰ
19) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਹੁਮਾਯੂੰ ਨਾਲ ਕਿੱਥੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ?	ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ
20) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸਨ ?	ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ
21) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਬਾਸਰਕੇ ਵਿਖੇ
22) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1479 ਈ:
23) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ
24) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਤੇਜਭਾਨ ਜੀ
25) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕਿਸ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ?	ਭੱਲਾ
26) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਪੁੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।	ਬੀਬੀ ਦਾਨੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ
27) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।	ਬਾਬਾ ਮੋਹਨ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਮੋਹਰੀ ਜੀ
28) ਗੁਰਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ?	73 ਸਾਲ
29) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਕਦੋਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ ?	1552 ਈ:
30) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਾਲ ਕੀ ਸੀ ?	1552 ਈ: ਤੋਂ 1574 ਈ: ਤੱਕ
31) ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਉਲੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਹਨ ?	84
32) ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
33) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੰਜੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ?	22
34) ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ ?	ਸਿੱਖ ਮਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ
35) ਮੰਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ?	ਮੰਜੀਦਾਰ
36) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ?	907
37) ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
38) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਕਿਹੜਾ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਇਆ ?	ਅਕਬਰ
39) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ?	ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
40) ਅਕਬਰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਕਦੋਂ ਆਇਆ ?	1568 ਈ:
41) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉੱਤਰਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ?	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ
42) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕਦੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	1574 ਈ:
43) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
44) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਾਲ ਕੀ ਸੀ ?	1574 ਈ: ਤੋਂ 1581 ਈ: ਤੱਕ

45) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਭਾਈ ਜੇਠਾ ਜੀ
46) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਦਇਆ ਕੌਰ
47) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਹਰੀਦਾਸ ਜੀ
48) ਸੋਢੀ ਸੁਲਤਾਨ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
49) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕਿਸ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ?	ਸੋਢੀ
50) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ
51) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।	ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ, ਮਹਾਂਦੇਵ ਅਤੇ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ
52) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਕਦੋਂ ਬੈਠੇ ?	1574 ਈ:
53) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਨਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ?	ਰਾਮਦਾਸਪੁਰਾ ਦੀ
54) ਰਾਮਦਾਸਪੁਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ?	ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
55) ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਦੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ?	1577 ਈ: ਵਿੱਚ
56) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ?	ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ
57) ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ?	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
58) ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ?	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
59) ਲਾਵਾਂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
60) ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਿਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਸਮੇਂ
61) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ?	679
62) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕਦੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	1581 ਈ:
63) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਿਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ?	ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ

ਪਾਠ 6

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1563 ਈ:
2) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
3) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
4) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ
5) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ , ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਕੀ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ?	ਨਾਨਾ ਜੀ
6) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕੀਤੀ ?	ਮੇਰਾ ਇਹ ਦੋਹਤਾ ਬਾਣੀ ਕਾ ਬੋਹਿਥਾ ਹੋਵੇਗਾ
7) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਗੰਗਾ ਦੇਵੀ ਜੀ
8) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
9) ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1595 ਈ:

10) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਦੋਂ ਮਿਲੀ ?	1581 ਈ:
11) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਭਰਾ ਸਨ ?	ਦੋ, ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਮਹਾਂਦੇਵ
12) ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ
13) ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਸੰਪਰਦਾਇ ਚਲਾਇਆ ?	ਮੀਣਾ
14) ਨਕਸ਼ਬੰਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਖੇ
15) ਨਕਸ਼ਬੰਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਨੇਤਾ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਸਰਹਿੰਦੀ
16) ਚੰਦੂ ਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਦੀਵਾਨ
17) ਹਰਿਮੰਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਮੰਦਰ
18) ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
19) ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਹੜੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
20) ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਦੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ?	13 ਜਨਵਰੀ 1588 ਈ:
21) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸਤੋਂ ਰੱਖਵਾਈ ?	ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਤੋਂ
22) ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰੱਖਵਾਏ ਗਏ ?	ਚਾਰ
23) ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ?	1601 ਈ:
24) ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
25) ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	1590 ਈ:
26) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।	ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਅਤੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ
27) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ?	ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ
28) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?	ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਨਗਰ
29) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਿਹੜਾ ਸਰੋਵਰ ਬਣਵਾਇਆ ਗਿਆ ?	ਗੰਗਾਸਰ
30) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ?	ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ
31) ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ,	1595 ਈ:
32) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿੱਥੇ ਕਰਵਾਇਆ ?	ਡੱਬੀ ਬਜ਼ਾਰ, ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ
33) ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
34) ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਕਾਸ ਕਿਸਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ?	ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ
35) ਮਸੰਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ?	ਫਾਰਸੀ
36) ਮਸੰਦ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੇ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ?	ਮਸਨਦ
37) ਮਸੰਦ (ਮਸਨਦ) ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?	ਉੱਚਾ ਸਥਾਨ
38) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ?	ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
39) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
40) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਹੜੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	ਰਾਮਸਰ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ
41) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੁਆਰਾ
42) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ?	1601 ਈ:

43) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ?	1604 ਈ:
44) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	16 ਅਗਸਤ 1604 ਈ:
45) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਅੰਗ ਹਨ ?	1430
46) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	31
47) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ?	ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ
48) ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੀ ?	ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ
49) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ
50) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ?	ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
51) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਨ ?	ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
52) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	30 ਮਈ 1606 ਈ:
53) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਇਆ ?	ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ
54) ਜਹਾਂਗੀਰ ਕਦੋਂ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ?	1605 ਈ:
55) ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਆਤਮਕਥਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ ?	ਤੁਜ਼ਕੇ ਜਹਾਂਗੀਰੀ

ਪਾਠ 7

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1595 ਈ:
2) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਪਿੰਡ ਵਡਾਲੀ (ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ)
3) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ
4) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਦੇਵੀ ਜੀ
5) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ?	ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ
6) ਗੁਰਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ?	11 ਸਾਲ
7) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਾਲ ਦੱਸੋ।	1606 ਈ: ਤੋਂ 1645 ਈ: ਤੱਕ
8) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।	ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਅਨੀ ਰਾਏ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਅਟਲਰਾਏ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਜੀ
9) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਨੀਤੀ ਚਲਾਈ ?	ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀ
10) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀਆਂ ?	ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀ ਤਲਵਾਰ
11) ਮੀਰੀ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਕਿਸਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ?	ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੱਤਾ ਦੀ
12) ਪੀਰੀ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਕਿਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ?	ਧਾਰਮਿਕ ਅਗਵਾਈ ਦੀ

- 13) ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸੈਨਿਕ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ? 500
- 14) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਅੰਗਰੱਖਿਅਕ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ? 52
- 15) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਪਠਾਣ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦਾ ਸੈਨਾਨਾਇਕ ਕੌਣ ਸੀ ? ਪੈਂਦਾ ਖਾਂ
- 16) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਗੱਦੀ
- 17) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਿਸਨੇ ਕਰਵਾਈ ? ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ
- 18) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਿੱਥੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ? ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
- 19) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਉੱਚੇ ਥੜੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? 12 ਫੁੱਟ
- 20) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਦੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ? 1606 ਈ:
- 21) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਦੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ ? 1609 ਈ:
- 22) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਉਪਾਧੀ ਦਿੱਤੀ ? ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
- 23) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ? ਲੋਹਗੜ੍ਹ
- 24) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀਰ ਰਸੀ ਵਾਰਾਂ ਕੌਣ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ? ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਤੇ ਨੱਥਾ ਮੱਲ
- 25) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਕੈਦ ਕਰਵਾਇਆ ? ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ
- 26) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ? ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ
- 27) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਰਹੇ ? ਲੱਗਭਗ ਸਵਾ ਦੋ ਸਾਲ
- 28) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੀ ਸੀ ? 1606 ਈ: ਤੋਂ 1608 ਈ:
- 29) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਹੋਰ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਇਆ ? 52
- 30) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਬਾਬਾ
- 31) ਕੌਲਾਂ ਕੌਣ ਸੀ ? ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਕਾਜ਼ੀ ਰੁਸਤਮ ਖਾਂ ਦੀ ਧੀ
- 32) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ? 4
- 33) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1634 ਈ:
- 34) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ? ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ
- 35) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ? ਸ਼ਾਹੀ ਬਾਜ
- 36) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1634 ਈ:
- 37) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ? ਲਹਿਰਾ (ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਨੇੜੇ)
- 38) ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ? ਦੋ ਘੋੜੇ, ਦਿਲਬਾਗ ਅਤੇ ਗੁਲਬਾਗ
- 39) ਦਿਲਬਾਗ ਅਤੇ ਗੁਲਬਾਗ ਨੂੰ ਮੁਗਲਾਂ ਕੌਲੋਂ ਕਿਸਨੇ ਛੁਡਵਾਇਆ ਸੀ ? ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ

40) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1635 ਈ: ਵਿੱਚ
41) ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1635 ਈ: ਵਿੱਚ
42) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ ?	ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
43) ਕੀਰਤਪੁਰ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?	ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਉਸਤਤ ਹੋਵੇ
44) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉੱਤਰਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ?	ਹਰ ਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ
45) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕਦੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	1645 ਈ:
46) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ

ਪਾਠ: 8

ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ ?	ਸੱਤਵੇਂ
2) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1630 ਈ:
3) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ
4) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਬੀਬੀ ਨਿਹਾਲ ਜੀ
5) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
6) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
7) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ?	ਬਹੁਤ ਕੋਮਲ
8) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ
9) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।	ਰਾਮ ਰਾਏ ਜੀ ਅਤੇ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ
10) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਦੋਂ ਮਿਲੀ ?	1645 ਈ:
11) ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਕਿਸਨੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ?	ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ
12) ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੀ ਸੀ ?	ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ
13) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ?	3
14) ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ
15) ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਆਇਆ ਸੀ ?	ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ
16) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ?	ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੂੰ
17) ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	ਉਸਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ
18) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਿਸਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ?	ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ
19) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਕਦੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	1661 ਈ:
20) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
21) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ ?	ਅੱਠਵੇਂ

22) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਬਾਲ ਗੁਰੂ, ਬਾਲਾ ਪ੍ਰੀਤਮ
23) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1656 ਈ:
24) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
25) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ
26) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ
27) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਰਾਮ ਰਾਏ ਜੀ
28) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਦੋਂ ਮਿਲੀ ?	1661 ਈ:
29) ਗੁਰਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕਿੰਨੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ ?	5
30) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕਿਸਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ?	ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ
31) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ?	ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
32) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ?	ਹੈਜਾ ਅਤੇ ਚੇਚਕ
33) ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ?	ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ
34) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ
35) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕਦੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	1664 ਈ:

ਪਾਠ:9

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ ?	ਨੌਵੇਂ
2) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1621 ਈ:
3) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
4) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
5) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ
6) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਤਿਆਗ ਮੱਲ
7) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ
8) ਕਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਤਿਆਗ ਮੱਲ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ?	ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਲੜਾਈ
9) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ

10) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜਾਂ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ
(ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ)
11) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕਿੰਨੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬਕਾਲਾ ਵਿਖੇ ਰਹੇ ?	20 ਵਰ੍ਹੇ
12) ਬਕਾਲਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ
13) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਨੇ ਕੀ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ?	ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ
14) ਧੀਰ ਮੱਲ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ
15) ਧੀਰ ਮੱਲ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਮਸੰਦ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ?	ਸ਼ੀਹ
16) ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਿਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ ?	ਹਰਜੀ ਮੀਣਾ
17) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ “ਮਾਈਆਂ ਰੱਬ ਰਜਾਈਆਂ ਭਗਤੀ ਲਾਈਆਂ” ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ?	ਪਿੰਡ ਵੱਲਾ
18) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਾਖੋਵਾਲ ਦੀ ਜਮੀਨ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਖਰੀਦੀ ?	500
19) ਮਾਖੋਵਾਲ ਦੀ ਜਮੀਨ ਕਿਸਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ?	ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਦੀ ਰਾਣੀ ਤੋਂ
20) ਮਾਖੋਵਾਲ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ?	ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ
21) ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ ਨਗਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ?	ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
22) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੱਕਾ ਸੰਗਤ ਕਿੱਥੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ?	ਪ੍ਰਯਾਗ ਵਿਖੇ
23) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਰਾਜਗੱਦੀ ਕਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ?	1658 ਈ:
24) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸੰਪਰਦਾਇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ?	ਸੁੰਨੀ
25) ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਗਵਰਨਰ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ?	ਸ਼ੇਰ ਅਫ਼ਗਾਨ
26) ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ ਕਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ?	ਪੰਡਤ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ
27) ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਦਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪੰਡਤ ਸਨ ?	16
28) ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ?	ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
29) ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਮਿਲੇ ?	25 ਮਈ 1675 ਈ:
30) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ?	ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ
ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ
31) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ, ਦਿੱਲੀ
32) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	6 ਨਵੰਬਰ 1675 ਈ:
33) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿੱਤ ਹੈ ?	ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ
34) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ?	ਭਾਈ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ

35) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਕੌਣ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ?	ਭਾਈ ਜੈਤਾ
36) ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਕਿਹੜੀ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ?	ਰੰਗਰੇਟਾ
37) ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੇ ?	ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ
38) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ

ਪਾਠ 10

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ: ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ ?	ਦੱਸਵੇਂ
2) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
3) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1666 ਈ:
4) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ
5) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?	ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ
6) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੇ ਫਕੀਰ ਨੇ ਇਹ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ “ਇਹ ਬਾਲਕ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਬਣੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ” ?	ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਵਰ੍ਹੇ ਕਿੱਥੇ ਗੁਜਾਰੇ ?	ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
7) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਨੇ
8) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ)
9) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਕਿਸਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ?	ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਤੋਂ
10) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕਿਸਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ?	ਪੰਡਤ ਹਰਜਸ ਤੋਂ
11) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਕਿਸਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ?	ਕਾਜ਼ੀ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਤੋਂ
12) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਘੋੜਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਕਿਸਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ?	ਬਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਤੋਂ
13) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਕਦੋਂ ਬੈਠੇ ?	1675 ਈ:
14) ਗੁਰਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ?	9 ਸਾਲ
15) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਗਰਾ ਬਣਵਾਇਆ ?	ਰਣਜੀਤ ਨਗਰਾ
16) ਰਣਜੀਤ ਨਗਰਾ ਕਦੋਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਸ਼ਿਕਾਰ, ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ
17) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਹਨ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਕਿਸਨੇ ਦਿੱਤਾ ?	ਨਾਹਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ

18) ਨਾਹਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ?	ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ
19) ਪਾਉਂਟਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?	ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ
20) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਿੱਤੀ ?	52
21) ਭੰਗਾਣੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1688 ਈ:
22) ਭੰਗਾਣੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ
23) ਭੰਗਾਣੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ?	ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਨੇ
24) ਨਾਦੌਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1690 ਈ:
25) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਿਹੜੇ ਚਾਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣਵਾਏ ?	ਆਨੰਦਗੜ੍ਹ, ਲੋਹਗੜ੍ਹ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ, ਕੇਸਗੜ੍ਹ
26) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ?	1699 ਈ: ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ
27) 1752 ਈ: ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸਾਖੀ ਕਿਹੜੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ?	30 ਮਾਰਚ ਨੂੰ
28) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਗੋਰੀਅਨ ਕੈਲੰਡਰ ਕਦੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	1752 ਈ:
29) ਗ੍ਰੈਗੋਰੀਅਨ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਕੈਲੰਡਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ?	ਵਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ
30) ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਇਆ ?	ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ
31) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਕਥਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ ?	ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ
32) ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ)
33) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਜਾਲਮਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ?	ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ
34) ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਸੀਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਣ ਸੀਸ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ?	ਭਾਈ ਦਇਆ ਰਾਮ ਜੀ
35) ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1701 ਈ:
36) ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।	ਭਾਈ ਦਇਆ ਰਾਮ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਚੰਦ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬਚੰਦ, ਭਾਈ ਹਿਮਤ ਰਾਏ
37) ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1704 ਈ:
38) ਨਿਰਮੋਹ ਅਤੇ ਬਸੋਲੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਹੋਈਆਂ ?	1702 ਈ:
39) ਕਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ 40 ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ?	ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ
40) ਕਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਵਿੱਛੜ ਗਏ ?	ਸਰਸਾ ਦੀ ਲੜਾਈ
41) ਸਰਸਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1704 ਈ:

- 42) ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ? ਗੰਗੂ ਨੇ
- 43) ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਕਿੱਥੇ ਦਾ ਫੌਜਦਾਰ ਸੀ ? ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ
- 44) ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? ਠੰਢੇ ਬੁਰਜ ਵਿੱਚ
- 45) ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ? ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ
- 46) ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਇਆ ? ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੇ
- 47) ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ? ਨੀਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਣਵਾ ਕੇ
- 48) ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ? 27 ਦਸੰਬਰ 1704 ਈ: ਨੂੰ
- 49) ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਲਾਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ? ਸ਼ਾਸ਼ਲ ਬੇਗ ਅਤੇ ਬਾਸ਼ਲ ਬੇਗ
- ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਮੀਨ ਕਿਸਨੇ ਖਰੀਦੀ ? ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਨੇ
- 50) ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ? ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ
- 51) ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ? ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ
- 52) ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1704 ਈ:
- ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਮ ਦੋ ਸਿੱਖ ਕੌਣ ਸਨ ? ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ
- 53) ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ 'ਉੱਚ ਦਾ ਪੀਰ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ? ਨਬੀ ਖਾਂ ਅਤੇ ਗਨੀ ਖਾਂ
- 54) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕੀ ਹੈ ? ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ
- 55) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਸਨੇ ਕਿਸਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ? ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ
- 56) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ? ਫ਼ਾਰਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ
- 57) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ? ਦੀਨਾ ਕਾਂਗੜ
- 58) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ? ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ
- 59) ਖਿਦਰਾਣਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1705 ਈ:
- 60) ਖਿਦਰਾਣਾ ਨੂੰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
- 61) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਪਾੜਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ? ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ
- 62) ਖਿਦਰਾਣਾ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 40 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ
- 63) ਜਿਹੜੇ 40 ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ ? 40 ਮੁਕਤੇ
- 64) ਖਿਦਰਾਣਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ? ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ
- 65) ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਨੂੰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸ਼ੀ
- 66) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ? ਲੱਗਭਗ 9 ਮਹੀਨੇ

67) ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸ਼ੀ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ
68) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ?	ਨੰਦੇੜ ਵਿਖੇ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਨੰਦੇੜ ਭੇਜਿਆ ?	ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ
69) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਦੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ?	1708 ਈ:
70) ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ?	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
71) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।	ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ, ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ, ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਆਦਿ।

ਪਾਠ 11

ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1670 ਈ:
2) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੁਣਛ ਦੇ ਰਾਜੌਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ
3) ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਰਾਮ ਦੇਵ
4) ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਲਛਮਨ ਦੇਵ
5) ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਕਿਸ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ?	ਡੋਗਰਾ ਰਾਜਪੂਤ
6) ਕਿੰਨੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ?	15 ਸਾਲ
7) ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਿਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਬੈਰਾਗ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ?	ਜਾਨਕੀ ਦਾਸ
8) ਬੈਰਾਗੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਨਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ?	ਮਾਧੋ ਦਾਸ
9) ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਤੰਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਕਿਸਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	ਔਘੜ ਨਾਥ
10) ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ?	ਨੰਦੇੜ ਵਿਖੇ
11) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਂ ਕਿਸਨੇ ਦਿੱਤਾ ?	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ
12) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਕਦੋਂ ਕੂਚ ਕੀਤਾ ?	1708 ਈ:
13) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਤੀਰ ਦਿੱਤੇ ?	5
14) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਭੇਜੇ ?	25
15) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ?	5
16) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿੱਥੋਂ ਕੀਤੀ ?	ਸੋਨੀਪਤ ਤੋਂ
17) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸੋਨੀਪਤ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ?	1709 ਈ:
18) ਸਦੌਰਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ?	ਉਸਮਾਨ ਖਾਂ ਨੇ
19) ਕਦਮਉਂਦੀਨ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ ?	ਕਪੂਰੀ ਦਾ

- 20) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਮਾਣਾ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ? ਇੱਥੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨਵਾਲਾ ਜੱਲਾਦ ਜਲਾਲਉਦੀਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਸਲ ਬੇਗ ਅਤੇ ਬਾਸ਼ਲ ਬੇਗ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ
- 21) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਢੌਰਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਪੈ ਗਿਆ ? ਕਤਲਗੜੀ
- 22) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ? ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ
- 23) ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1710 ਈ:
- 24) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਿਸਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ? ਭਾਈ ਬਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
- 25) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ? ਭਾਗ ਨਗਰ
- 26) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ? ਲੋਹਗੜ੍ਹ
- 27) ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ? ਮੁਖਲਿਸਪੁਰ ਵਿਖੇ
- 28) ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ? 1713 ਈ: ਵਿੱਚ
- 29) ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਨੇ ਕਿਸਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ? ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਨੂੰ
- 30) ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1715 ਈ:
- 31) ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ? ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ
- 32) ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਮੁਗਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ? ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚੋਂ
- 33) ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹਵੇਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ? ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ
- 34) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕੀਤਾ ? 8 ਮਹੀਨੇ
- 35) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? 7 ਦਸੰਬਰ 1715 ਈ:
- 36) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? 19 ਜੂਨ 1716 ਈ:
- 37) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ? ਅਜੈ ਸਿੰਘ
- 38) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ? ਜਿੰਮੀਦਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ
- 39) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਿਹ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤੇ ? 'ਫ਼ਤਿਹ ਧਰਮ' ਤੇ 'ਫ਼ਤਿਹ ਦਰਸ਼ਨ'
- 40) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਕੌਣ ਸੀ ? ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ

ਪਾਠ 12

ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ, ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਅਤੇ ਮੀਰ ਮਨੂੰ-ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

- 1) ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਿਸਨੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ? ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਨੇ
- 2) ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਕਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਣਿਆ? 1713 ਈ:
- 3) ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ? ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ
- 4) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ
- 5) ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜੁਲਮਾਂ ਕਾਰਨ ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ? ਰਾਜ ਦੀ ਤਲਵਾਰ
- 6) ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਰਨ ਲੈਂਦੇ ਸਨ? ਲੱਖੀ ਜੰਗਲਾਂ ਤੇ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ
- 7) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ? ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ
- 8) ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਣਦੇ ਸਨ? ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ
- 9) ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਣਦੇ ਸਨ? ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ
- 10) ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਾਲੇ ਕਿਸਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਸਨ? ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
- 11) ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਵਾਲੇ ਕਿਸਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਸਨ? ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ
- 12) ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸਨੇ ਕਰਵਾਇਆ? ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ
- 13) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸਨ? ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ
- 14) ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ? 1721 ਈ., ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
- 15) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਕੌਣ ਸੀ? ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
- 16) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ? 1726 ਈ:
- 17) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ? ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਗੇਟ ਵਿੱਚ ਨਖਸ ਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ
- 18) ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਾਰਨ ਨਖਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਪੈ ਗਿਆ? ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ
- 19) ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਨ? ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਂਦੇ
- 20) ਨੌਸ਼ਹਿਰੇ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਚੌਧਰੀ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡਦਾ ਸੀ? ਸਾਹਿਬ ਰਾਏ
- 21) ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ? 22
- 22) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ? 1733 ਈ:
- 23) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਨਵਾਬ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ? ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਫੈਜ਼ਲਪੁਰੀਆ
- 24) ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ? 1734 ਈ:
- 25) ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਜੱਥੇ ਬਣਾਏ? ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਅਤੇ ਤਰੁਣਾ ਦਲ

26) ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ?	40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ
27) ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਿੰਨੇ ਜੱਥਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ?	5
28) ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ?	ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ
29) ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਦਾ ਕੀ ਕੰਮ ਸੀ ?	ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ
30) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਗੀਰ ਕਦੋਂ ਵਾਪਸ ਲਈ ?	1735 ਈ:
31) ਭਾਈ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਹੜੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਚੌਕੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ?	ਭਾਈ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ
32) ਭਾਈ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਾਇ ਨੂਰਦੀਨ ਵਿਖੇ ਚੌਕੀ ਕਿਉਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ?	ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ
33) ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਚੌਧਰੀ ਦਾ ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ?	ਮੱਸੇ ਰੰਗੜ ਦਾ
34) ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ
35) ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	1 ਜੁਲਾਈ 1745 ਈ:
36) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1 ਜੁਲਾਈ 1745 ਈ:
37) ਯਾਹੀਆ ਖਾਂ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
38) ਯਾਹੀਆ ਖਾਂ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ?	1746 ਈ:
39) ਕਿਸ ਫੌਜਦਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ?	ਦੀਵਾਨ ਲਖਪਤ ਰਾਏ
40) ਪਹਿਲਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਿੱਥੇ ਵਾਪਰਿਆ ?	ਕਾਹਨੂਵਾਨ ਵਿਖੇ
41) ਪਹਿਲਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਦੋਂ ਵਾਪਰਿਆ ?	1746 ਈ:
42) ਪਹਿਲੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ?	ਯਾਹੀਆ ਖਾਂ ਅਤੇ ਲਖਪਤਰਾਏ
43) ਪਹਿਲੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ?	7000
44) ਪਹਿਲੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	3000
45) ਪਹਿਲੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ
46) ਮੀਰ ਮਨੂ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਮੁਈਨ-ਉਲ-ਮੁਲਕ
47) ਰਾਮ ਰੌਣੀ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਨੇ
48) ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਨਰਮ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਉਸਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਮੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ?	ਕੌੜਾ ਮੱਲ ਨੂੰ

ਪਾਠ 13

ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ?	ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ
2) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ?	1733 ਈ:
3) ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਅਤੇ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ

4) ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਅਤੇ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	1734 ਈ:
5) 14 ਅਕਤੂਬਰ 1745 ਈ: ਦੇ ਗੁਰਮੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਜੱਥੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ?	25
6) ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	29 ਮਾਰਚ 1748 ਈ:
7) ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਜੱਥੇ ਬਣੇ ?	12
8) ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਨਾਪਤੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਸਰਦਾਰ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ
9) ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ ?	ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ
10) ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਕਦੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ
11) ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
12) ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ?	ਘੋੜਸਵਾਰ ਸੈਨਾ
13) ਸਿੱਖ ਕਿਹੜੀ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ?	ਪਿਆਦਾ ਸੈਨਾ
14) ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਕਿਹੜੀ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਸਨ ?	ਗੁਰੀਲਾ ਜਾਂ ਛਾਪਾਮਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਪਾਠ 14

ਮੁਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਵਸਥਾ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ?	1526 ਈ: ਤੋਂ 1752 ਈ: ਤੱਕ
2) ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ?	ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ
3) ਮੁਗਲਕਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਸਨ ?	3 (ਉੱਚ, ਮੱਧ ਤੇ ਨੀਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ)
4) ਮੁਗਲਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਜਾਤੀਆਂ ਸਨ ?	ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਕਸ਼ੱਤਰੀ, ਵੈਸ਼, ਸ਼ੂਦਰ
5) ਮੁਗਲਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ ?	ਤਰਸਯੋਗ
6) ਮੁਗਲਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ?	ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
7) ਮੁਗਲਕਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ?	ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
8) ਮੁਗਲਕਾਲ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਕੀ ਸੀ ?	ਖੇਤੀਬਾੜੀ
9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਬਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	1581 ਈ: ਵਿੱਚ
10) ਜਬਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੇਠ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਚਾਰ
11) ਭੂਮੀ ਦੀ ਵੰਡ ਕਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ?	ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
12) ਜਬਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭੂਮੀ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਸਨ ?	ਪੌਲਜ਼, ਪਰੋਤੀ, ਛੱਫਰ ਅਤੇ ਬੰਜਰ
13) ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਗਾਨ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ?	ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ
14) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਫ਼ਸਲਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ ?	ਕਣਕ, ਚੌਲ, ਗੰਨਾ, ਕਪਾਹ, ਮੱਕੀ ਆਦਿ
15) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ?	ਸੂਤੀ ਕੱਪੜਾ ਉਦਯੋਗ
16) ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਰੀਆਂ, ਚਾਦਰਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਚੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ?	ਮੁਲਤਾਨ
17) ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਬਣੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੰਗ ਸੀ ?	ਸਮਾਣਾ ਦੇ
18) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੱਪੜਾ ਬਣਦਾ ਸੀ ?	ਗੁਲਬਦਨ ਅਤੇ ਦਰਿਆਈ

ਪਾਠ 15

ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦਾ ਪਤਨ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

- 1) ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ? 8
- 2) ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ ? ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ
- 3) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਕਿਸਦਾ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸੀ ? ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦਾ
- 4) ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ? 1747 ਈ:
- 5) ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰੀ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਕਾਰਨ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ? ਰੰਗੀਲਾ
- 6) ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ? 1747-48 ਈ:
- 7) ਮਨੂਪੁਰ ਵਿਖੇ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਹਰਾਇਆ ? ਮੀਰ ਮਨੂ ਨੇ
- 8) ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ? 1752 ਈ:
- 9) ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ 1752 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ? ਮੀਰ ਮਨੂ ਨੂੰ
- 10) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਮੀਰ ਮਨੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ? ਮੁਗਲਾਨੀ ਬੇਗਮ
- 11) ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ 1757 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ? ਤੈਮੂਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
- 12) ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ? 11 ਨਵੰਬਰ 1757 ਈ:
- 13) ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗੇ ? ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
- 14) ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 14 ਜਨਵਰੀ 1761 ਈ:
- 15) ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ? ਅਬਦਾਲੀ ਅਤੇ ਮਰਾਠੇ
- 16) ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਾ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ? ਇਬਰਾਹਿਮ ਗਾਰਦੀ
- 17) ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ? ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ
- 18) ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਮਰਾਠਾ ਸੈਨਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ? 28000
- 19) ਕਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਫੌਜ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾ ਲਿਆ ? ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ
- 20) ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ? 1761 ਈ:
- 21) ਲਾਹੌਰ ਜਿੱਤ ਕਾਰਨ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਉਪਾਧੀ ਮਿਲੀ ? ਸੁਲਤਾਨ-ਉਲ-ਕੌਮ
- 22) ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਿੱਥੇ ਵਾਪਰਿਆ ? ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਨੇੜੇ ਕੁੱਪ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ
- 23) ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਦੋਂ ਵਾਪਰਿਆ ? 5 ਫਰਵਰੀ 1762 ਈ:

24) ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ?	25000-30000
25) ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ?	ਅਬਦਾਲੀ ਅਤੇ ਜੈਨ ਖਾਂ ਦੀ ਫੌਜ
26) ਕਿਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੈਨਾ ਭੱਜੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਸਮਝੋ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯੁੱਧ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਚਾਲ ਹੈ” ?	ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ
27) ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਜ਼ੂਲ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ।”	ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਪਾਠ 16

ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਸਰੂਪ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਮਿਸਲ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਫਾਈਲ
2) ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ?	12
3) ਫੈਜ਼ਲਪੁਰੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ
4) ਫੈਜ਼ਲਪੁਰੀਆ ਮਿਸਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਸਿੰਘਪੁਰੀਆ ਮਿਸਲ
5) ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਵਾਬੀ ਕਿਸ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ?	ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਕੋਲੋਂ
6) ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ
7) ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਦਾ ਕੀ ਅਹੁਦਾ ਸੀ ?	ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਨਾਪਤੀ
8) ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਇਆ ?	ਕਪੂਰਥਲਾ
9) ਰਾਮਗੜੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ
10) ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ ?	ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ
11) ਰਾਮਗੜੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੇਤਾ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ
12) ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ?	ਰਾਮਰੌਣੀ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ
13) ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਨੇ ਰਾਮਰੌਣੀ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ?	ਰਾਮਗੜ
14) ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਨੇ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਇਆ ?	ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਨੂੰ
15) ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਛੱਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ
16) ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਭੰਗੀ ਨੇ ਜ਼ਮਜ਼ਮਾ ਤੋਪ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ?	ਰਾਮਨਗਰ ਦੇ
17) ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ
18) ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ ?	ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ
19) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ
20) ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ?	ਦਾਦਾ
21) ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਸਮੇਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ?	12 ਸਾਲ
22) ਕਨੌਈਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਜੈ ਸਿੰਘ
23) ਜੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੋਤਰੀ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਸ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ?	ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ

24) ਫੂਲਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਚੌਧਰੀ ਫੂਲ
25) ਚੌਧਰੀ ਫੂਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ?	ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ
26) ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਫੂਲਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਆਲਾ ਸਿੰਘ
27) ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਕਿਸਨੇ ਦਿੱਤੀ ?	ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ
28) ਨਿਸ਼ਾਨਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਸਰਦਾਰ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ
29) ਡੱਲੇਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ
30) ਡੱਲੇਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਰਦਾਰ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ?	ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਘੋਬਾ
31) ਸ਼ਹੀਦ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੇਤਾ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ
32) ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਗੁਰਮਤਾ
33) ਗੁਰਮਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਤ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ
34) ਗੁਰਮਤਾ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
35) ਗੁਰਮਤਾ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਦੋ ਵਾਰ
36) ਗੁਰਮਤਾ ਕਿਹੜੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ
37) ਮਿਸਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਸਰਦਾਰ
38) ਸਰਦਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਦਾ ਅਹੁਦਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ?	ਮਿਸਲਦਾਰ ਦਾ
39) ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਕਾਰਦਾਰ
40) ਮਿਸਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਇਕਾਈ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ?	ਪਿੰਡ
41) ਪਿੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੌਣ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ?	ਪੰਚਾਇਤ
42) ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੋਮਾ ਕੀ ਸੀ ?	ਲਗਾਨ
43) ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ ਕਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
44) ਲਗਾਨ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਦੋ ਵਾਰ
45) ਰਾਖੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਧੀਨ ਉਪਜ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਭਾਗ ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਪੰਜਵਾਂ ਭਾਗ
46) ਮਿਸਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਹੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ?	ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ
47) 1800 ਈ: ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਸਨ ?	40
48) ਕਿਹੜੀ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਨੂੰ

ਪਾਠ 17

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤਾਂ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1780 ਈ:
2) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?	ਬਡਰੁੱਖਾ ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ
3) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ
4) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ

5) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਮਿਸਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ?	ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ
6) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਰਾਜ ਕੌਰ
7) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ?	ਮਾਈ ਮਲਵੈਣ
8) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ
9) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ ਕਿੰਨੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਲੜਿਆ ?	11/12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ
10) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਕਿੰਨੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ?	12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ
11) ਤਿਕੜੀ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਕਾਲ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	1792 ਈ: ਤੋਂ 1797 ਈ:
12) ਤਿਕੜੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?	ਰਾਜ ਕੌਰ, ਸਦਾ ਕੌਰ ਅਤੇ ਲਖਪਤ ਰਾਏ
13) ਸਦਾ ਕੌਰ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੌਸ
14) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ?	ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨਾਲ
15) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1796 ਈ:
16) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਦੋਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ?	1797 ਈ:
17) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?	ਲਾਹੌਰ
18) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਿੱਤ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ?	ਲਾਹੌਰ ਦੀ
19) ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਕਿਸਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸੀ ?	ਭੰਗੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ
20) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ?	1799 ਈ:
21) ਭਸੀਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1800 ਈ:
22) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਾ ਤਿਲਕ ਕਿਸਨੇ ਲਗਾਇਆ ?	ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ
23) ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਉਪਾਧੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ?	ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖਾਲਸਾ
24) ਆਪਣੇ ਰਾਜਤਿਲਕ ਮੌਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਾਇਆ ?	ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ
25) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਮਜਮਾ ਤੋਪ ਕਿਸਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	ਮਾਈ ਸੁੱਖਾਂ
26) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ?	7
27) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸੂਰ ਤੇ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	1807 ਈ:
28) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗੜਾ ਤੇ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	1809 ਈ:
29) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਟਕ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ?	1813 ਈ:
30) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਟਕ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕੋਲੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ?	ਜਹਾਂਦਾਦ ਖਾਂ
31) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਈ ਮੁਲਤਾਨ ਕਿਸਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ?	ਮਿਸਰ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ
32) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਕਿਸ ਕੋਲੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ?	ਨਵਾਬ ਮੁਜੱਫਰ ਖਾਂ ਕੋਲੋਂ
33) ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮਿਸਰ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ ?	ਜ਼ਫਰ ਜੰਗ

34) ਮੁਲਤਾਨ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ?	7 ਲੱਖ
35) ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ?	40 ਲੱਖ
36) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਬਣਾਇਆ ?	ਦੀਵਾਨ ਮੋਤੀ ਰਾਮ
37) ਦੀਵਾਨ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ?	ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਨੂੰ
38) ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?	ਟਿੱਬਾ ਟੇਹਰੀ ਦੀ ਲੜਾਈ
39) ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	14 ਮਾਰਚ 1823 ਈ:
40) ਜ਼ਮਰੋਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1837 ਈ:
41) ਜ਼ਮਰੋਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ ?	ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ
42) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫ਼ਤਿਹ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਪੱਗਾਂ ਵਟਾਈਆਂ ?	ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਖੇ
43) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ?	ਗੁਰਮਤਾ ਦਾ
44) ਗੁਰਮਤਾ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	1805 ਈ:
45) ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ
46) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	1839 ਈ:
47) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੱਦੀ ਕਿਸਨੂੰ ਮਿਲੀ ?	ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
48) ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ
49) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਫ਼ਤਿਹ ਖਾਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ?	1813 ਈ:
50) ਵਫ਼ਾ ਬੇਗਮ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਸ਼ਾਹ ਸ਼ੁਜਾਹ ਦੀ ਪਤਨੀ
51) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਹਿਨੂਰ ਹੀਰਾ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ?	ਵਫ਼ਾ ਬੇਗਮ ਤੋਂ
52) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ?	ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਲੱਖ

ਪਾਠ 18

ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਸਬੰਧ 1800-1839

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

- 1) ਯੂਸਫ਼ ਅਲੀ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਕਦੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ? 1800 ਈ:
- 2) ਜਸਵੰਤ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਪੰਜਾਬ ਕਦੋਂ ਆਇਆ ? 1805 ਈ:

3) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ /ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ?	1 ਜਨਵਰੀ 1806 ਈ., ਲਾਹੌਰ
4) ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਨੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ?	ਜਾਹਨ ਮੈਲਕਮ ਨੇ
5) ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਨੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ?	ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ
6) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਲਵਾ ਰਿਆਸਤਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ?	3
7) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	25 ਅਪ੍ਰੈਲ 1809 ਈ:
8) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹੜੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਹੱਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ?	ਸਤਲੁਜ
9) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁੰਵਰ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਸੱਦਾ ਭੇਜਿਆ ?	ਡੇਵਿਡ ਆਕਟਰਲੌਨੀ
10) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਦਨੀ ਪਿੰਡ ਕਿਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ?	ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੂੰ
11) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਦਨੀ ਦਾ ਝਗੜਾ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?	1822 ਈ:
12) 1823 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਸਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਏਜੰਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	ਕੈਪਟਨ ਵੇਡ
13) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ?	ਡਾਕਟਰ ਮੱਰੇ
14) ਸ਼ਿਕਾਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ?	ਮਜਾਰਿਸ
15) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿਕ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ?	26 ਅਕਤੂਬਰ, 1831 ਈ:
16) ਤ੍ਰੈ-ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	26 ਜੂਨ 1838 ਈ:
17) ਤ੍ਰੈ-ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧਿਰਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ?	ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਸ਼ੁਜਾਹ
18) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	27 ਜੂਨ 1839 ਈ:

ਪਾਠ 19

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕਦੋਂ ਸੰਭਾਲੀ ?	1797 ਈ: ਵਿੱਚ
2) ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ?	ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਨ ਨੇ

3) ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਨ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਪੋਤਰਾ
4) ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਨ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ?	1798 ਈ: ਵਿੱਚ
5) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ?	ਫ਼ਤਿਹ ਖਾਂ
6) ਫ਼ਤਿਹ ਖਾਂ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਹਿਮੂਦ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ
7) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫ਼ਤਿਹ ਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ?	1813 ਈ: ਰੋਹਤਾਸ਼ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ
8) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ?	ਫ਼ਕੀਰ ਅਜੀਜ਼ੁਦੀਨ ਨੂੰ
9) ਹਜ਼ਰੋ/ਹੈਦਰੋ/ਛੱਛ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	13 ਜੁਲਾਈ 1813 ਈ:
10) ਹਜ਼ਰੋ/ਹੈਦਰੋ/ਛੱਛ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫ਼ਤਿਹ ਖਾਂ
11) ਹਜ਼ਰੋ/ਹੈਦਰੋ/ਛੱਛ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ?	ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ
12) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸੁਫ਼ਨਾ ਕਿਸਨੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ?	ਮਿਸਰ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਨੇ
13) ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	14 ਮਾਰਚ 1823 ਈ:
14) ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?	ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਜ਼ਿਮ ਖਾਂ ਦੀ
15) ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ?	ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ
16) ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?	ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ
17) ਕਿਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅੱਲ੍ਹਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ” ?	ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ
18) ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸਦਾ ਦੂਤ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ?	ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ
19) ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ?	ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ
20) ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ?	ਬਰੇਲੀ ਦਾ
21) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾਹ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	ਬਾਲਾਕੋਟ ਵਿਖੇ
22) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ?	12 ਮਾਰਚ 1833
23) ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦਾ ਗਵਰਨਰ ਕਿਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ?	1834 ਈ: ਵਿੱਚ
24) ਜਮਰੌਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ?	ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਨੂੰ
	28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1837 ਈ:

- 25) ਜਮਰੌਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?
- 26) ਤ੍ਰੈ-ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?
- 27) ਤ੍ਰੈ-ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?
- 28) ਉੱਤਰੀ-ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਖੁੰਘਾਰ ਕਬੀਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ?

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ

26 ਜੂਨ 1838 ਈ:

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾਹ ਵਿਚਕਾਰ ਯੂਸਫਜਈ, ਮੁਹੰਮਦਜਈ, ਅਫਰੀਦੀ, ਖਟਕ ਆਦਿ

ਪਾਠ 20

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

- 1) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। ਰਾਜਾ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ
- 2) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ? ਫਕੀਰ ਅਜ਼ੀਜ-ਉਦ-ਦੀਨ
- 3) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। ਦੀਵਾਨ ਭਵਾਨੀ ਦਾਸ, ਦੀਵਾਨ ਗੰਗਾ ਰਾਮ, ਦੀਵਾਨ ਦੀਨਾ ਨਾਥ
- 4) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੈਨਾਪਤੀ ਕੌਣ ਸੀ ? ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
- 5) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੈਨਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। ਦੀਵਾਨ ਮੋਹਕਮ ਚੰਦ, ਮਿਸਰ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ, ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ
- 6) ਆਪਣੇ ਕਿਹੜੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਈ ਦਿਨ ਰੋਂਦਾ ਰਿਹਾ ? ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ
- 7) ਸ਼ਾਹੀ ਘਰਾਣੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੀ ? ਡਿਉੜੀਵਾਲਾ
- 8) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਦਫ਼ਤਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ? ਦਫ਼ਤਰ-ਏ-ਮਾਲ
- 9) ਦਫ਼ਤਰ-ਏ-ਤੋਸ਼ਾਖਾਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ? ਬਹੁਮੁੱਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਤੋਹਫ਼ੇ
- 10) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ? 4 (ਲਾਹੌਰ, ਮੁਲਤਾਨ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਪਿਸ਼ਾਵਰ)
- 11) ਸੂਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣਾ ਕਿਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ? ਨਾਜ਼ਿਮ ਦੀ
- 12) ਪਰਗਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੌਣ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ? ਕਾਰਦਾਰ
- 13) ਕਾਰਦਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ? ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮ
- 14) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਇਕਾਈ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ? ਪਿੰਡ
- 15) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ? ਮੌਜਾ

16) ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੌਣ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ?	ਪੰਚਾਇਤ
17) ਪਿੰਡ ਦੀ ਜਮੀਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੌਣ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ?	ਪਟਵਾਰੀ
18) ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਸੀ ?	ਚੌਧਰੀ
19) ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਕੌਤਵਾਲ
20) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਕੌਤਵਾਲ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਇਮਾਮ ਬਖ਼ਸ਼
21) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੋਮਾ ਕੀ ਸੀ ?	ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ
22) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ?	ਲੱਗਭਗ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
23) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।	ਬਟਾਈ, ਕਨਕੂਤ, ਜ਼ਬਤ, ਬਿੱਘਾ
24) ਜ਼ਬਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਨਕਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
25) ਕਿਹੜੀ ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਨ ਦੀ ਦਰ ਖੜੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ?	ਕਨਕੂਤ
26) ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਇਜ਼ਾਰਾਦਾਰ
27) ਇਜ਼ਾਰਾਦਾਰ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਲਗਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਲਈ
28) ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ?	ਚੁੰਗੀ ਕਰ
29) ਅਫ਼ੀਮ, ਭੰਗ, ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਆਬਕਾਰੀ
30) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਜਾਗੀਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ?	ਸੇਵਾ ਜਾਗੀਰਾਂ ਦੀ
31) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਗਣ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ?	1830 ਈ:
32) ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਗੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?	ਧਰਮਾਰਥ ਜਾਗੀਰਾਂ
33) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਹੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ?	ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ
34) ਅਦਾਲਤ-ਏ-ਆਲਾ ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਸੀ ?	ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ
35) ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਸੀ ?	ਪੰਚਾਇਤ
36) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਸੀ ?	ਫੌਜ-ਏ-ਆਇਨ ਅਤੇ
ਫੌਜ-ਏ-ਬੇਕਵਾਇਦ

- 37) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇੜੋਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਰਲ ਵੈਂਤੁਰਾ
ਕਿਹੜੇ ਯੂਰਪੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ?
- 38) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤੋਪਖਾਨਾ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ 4
ਹੋਇਆ ਸੀ ?
- 39) ਫੌਜ-ਏ-ਕਿਲਾਜਾਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕੀ ਸੀ ? ਕਿਲਿਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ

ਪਾਠ 21

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

- 1) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ
- 2) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਹੇਠ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ? ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖ਼ਾਲਸਾ
- 3) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ? ਦਰਬਾਰ-ਏ-ਖ਼ਾਲਸਾ
- 4) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ? ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਕੂਕਰ
- 5) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਕੇ ਚਲਾਏ ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
- 6) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਮੋਹਰ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ? ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ
- 7) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਿਸਤੋਂ ਹੁਕਮ ਲੈ ਕੇ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ? ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲੋਂ
- 8) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਸਤਬਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ? ਲੈਲੀ
- 9) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਉੱਘੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸੂਰੀ, ਦੀਵਾਨ ਅਮਰ ਨਾਥ
- 10) ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸੂਰੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ? ਉਮਦਤ-ਉਤ-ਤਵਾਰੀਖ
- 11) ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ-ਏ-ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ? ਦੀਵਾਨ ਅਮਰ ਨਾਥ ਨੇ
- 12) ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਵਡੇਹਰਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ? ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ
- 13) ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਵਡੇਹਰਾ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ? ਚਾਰ ਬਾਗ-ਏ-ਪੰਜਾਬ
- 14) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਲਗੀ ਨੂੰ ਦੀ ਛੋਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਡਭਾਗਾ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ?

ਪਾਠ 22

ਪਹਿਲਾ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ: ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

- 1) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1839 ਈ:
- 2) ਪਹਿਲਾ ਐਂਗਲੋ-ਅਫ਼ਗਾਨ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ? 1839 ਈ: ਤੋਂ 1842 ਈ: ਤੱਕ
- 3) ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਅਫ਼ਗਾਨ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ? ਅਫ਼ਗਾਨਾਂ ਦੀ

4) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੰਧ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ?	1843 ਈ:
5) ਮੇਜਰ ਬਰਾਡਫੋਟ ਕੌਣ ਸੀ ?	ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਏਜੰਟ
6) ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਭਰਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾ ਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ?	ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ
7) ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਿੰਗ ਨੇ
8) ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	13 ਦਸੰਬਰ 1845 ਈ:
9) ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ?	ਮੁੱਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ
10) ਮੁੱਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	18 ਦਸੰਬਰ 1845 ਈ:
11) ਮੁੱਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ
12) ਮੁੱਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਲਾਰਡ ਹਿਊਗ ਗਫ਼ ਨੇ
13) ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਲੜੀ ਗਈ ?	21 ਦਸੰਬਰ 1845 ਈ:
14) ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਹਿਊਗ ਗਫ਼, ਜਾਨ ਲਿਟਲਰ, ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਿੰਗ
15) ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ
16) ਬੱਦੋਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	21 ਜਨਵਰੀ 1846 ਈ:
17) ਬੱਦੋਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਹੈਰੀ ਸਮਿਥ ਨੇ
18) ਬੱਦੋਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ
19) ਬੱਦੋਵਾਲ ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ?	ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ 18 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ
20) ਅਲੀਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	28 ਜਨਵਰੀ 1846 ਈ:
21) ਅਲੀਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਹੈਰੀ ਸਮਿਥ ਨੇ
22) ਅਲੀਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨੇ
23) ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਅੰਤਮ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ?	ਸਭਰਾਓਂ ਦੀ ਲੜਾਈ
24) ਸਭਰਾਓਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	10 ਫਰਵਰੀ 1846 ਈ: ਨੂੰ
25) ਸਭਰਾਓਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ
26) ਸਭਰਾਓਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਲਾਰਡ ਹਿਊਗ ਗਫ਼, ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਿੰਗ
27) ਕਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ?	ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ
28) ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ ?	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਦਾਰੀ
29) ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹੜੀ ਸੰਧੀ ਹੋਈ ?	ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ
30) ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	9 ਮਾਰਚ 1846 ਈ:
31) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਹਰਜਾਨਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ?	ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

32) ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਇਲਾਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ?	ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ
33) ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕੌਣ ਬਣਿਆ ?	ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ
34) ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਕਿਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ?	ਮਹਾਰਾਣੀ ਜ਼ਿੰਦਾਂ
35) ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ?	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
36) ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ ਕਿੰਨੀ ਫੌਜ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ?	20000 ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਅਤੇ 12000 ਘੋੜ ਸਵਾਰ
37) ਸਹਾਇਕ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	11 ਮਾਰਚ 1846 ਈ:
38) ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ?	16 ਦਸੰਬਰ 1846 ਈ:
39) ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ?	ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਰੀਜ਼ੈਂਸੀ
40) ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਰੀਜ਼ੈਂਸੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਿਸਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ?	ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ

ਪਾਠ 23

ਦੂਜਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ: ਕਾਰਨ, ਸਿੱਟੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ

ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ?	ਰਾਜਾ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ
2) ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਕਿਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ?	ਹੈਨਰੀ ਲਾਰੈਂਸ ਨੂੰ
3) ਮਹਾਰਾਣੀ ਜ਼ਿੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿੱਥੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ?	ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ
4) ਦੀਵਾਨ ਮੁਲਰਾਜ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਨਾਜ਼ਿਮ ਸੀ ?	ਮੁਲਤਾਨ ਦਾ
5) ਮੁਲਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੇ ਕਿਸਨੂੰ ਮੁਲਤਾਨ ਦਾ ਨਾਜ਼ਿਮ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?	ਸ: ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
6) ਸ: ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਨਾਜ਼ਿਮ ਸੀ ?	ਹਜ਼ਾਰਾ ਦਾ
7) ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ?	1848 ਈ:
8) ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ?	ਲੈਪਸ ਦੀ ਨੀਤੀ
9) ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ?	ਰਾਮਨਗਰ ਦੀ ਲੜਾਈ
10) ਰਾਮਨਗਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?	22 ਨਵੰਬਰ 1848 ਈ:
11) ਰਾਮਨਗਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਹਿਊਗ ਗਫ
12) ਰਾਮਨਗਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?	ਸ: ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ

- 13) ਰਾਮਨਗਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੈਨਾਪਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ?
- 14) ਚਿਲਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?
- 15) ਚਿਲਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?
- 16) ਚਿਲਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ?
- 17) ਚਿਲਿਆਂਵਾਲਾ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ?
- 18) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ?
- 19) ਮੁਲਰਾਜ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅੱਗੇ ਹਥਿਆਰ ਕਦੋਂ ਸੁੱਟੇ ?
- 20) ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਅੰਤਮ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ?
- 21) ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ?
- 22) ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੌਣ ਆਇਆ ?
- 23) ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ?
- 24) ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ?
- 25) ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
- 26) ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਰ ਕਦੋਂ ਮੰਨੀ ?
- 27) ਅੰਤਮ ਸਿੱਖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕੌਣ ਸੀ ?
- 28) ਲਾਹੌਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਕਦੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ?
- 29) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚੀਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਿਸਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?
- 30) ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ?

ਜਨਰਲ ਹੈਵਲਾਕ ਅਤੇ
ਜਨਰਲ ਕਿਊਰਟਨ
13 ਜਨਵਰੀ 1849 ਈ: ਨੂੰ
ਹਿਊਗ ਗਫ ਨੇ
ਸ: ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ
1 ਦਸੰਬਰ 1848 ਈ:
22 ਜਨਵਰੀ 1849 ਈ:
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ
ਸ: ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ
ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਕਰਮ ਖਾਂ
ਹਿਊਗ ਗਫ
21 ਫਰਵਰੀ 1849 ਈ:
ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ
10 ਮਾਰਚ 1849 ਈ:
ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ
29 ਮਾਰਚ 1849 ਈ:
ਹੈਨਰੀ ਲਾਰੈਂਸ ਨੂੰ
ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ, ਜੀਂਦ,
ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਕਪੂਰਥਲਾ

ਨਕਸ਼ਾ 1: ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ

- 1) ਭੰਗਾਣੀ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੌਜੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭੰਗਾਣੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਇਹ ਲੜਾਈ 1688 ਈ: ਲੜੀ ਗਈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਢੌਰਾ ਦੇ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਹਾਰ ਹੋਈ।
- 2) ਨਾਦੌਣ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ 1690 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਭੰਗਾਣੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਨਾ ਖਰਾਜ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਲਿਫ਼ ਖਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਫੌਜ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭੇਜੀ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦਾ ਸਾਥ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਫੌਜ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ।
- 3) ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ 1701 ਈ: ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਤੇ ਹੋਰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰ ਲਈ।
- 4) ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ 1704 ਈ: ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਚਾਲ ਚੱਲੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
- 5) ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲੜਾਈ 1704 ਈ: ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ 40 ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੁਗਲ ਸੈਨਾ ਨੇ ਗੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ।
- 6) ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅੰਤਮ ਲੜਾਈ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਖਿਦਰਾਣਾ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਦੋਂ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਨਵਾਬ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ 29 ਦਸੰਬਰ 1705 ਈ: ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਫੌਜ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹ 40 ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੇਦਾਵਾ ਪਾੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਪੈ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ

ਨਕਸ਼ਾ 2: ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ

- 1) **ਸੋਨੀਪਤ:** ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੋਨੀਪਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। 1709 ਈ: ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ 500 ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸੋਨੀਪਤ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਮਲੇ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਸੋਨੀਪਤ ਦਾ ਫੌਜਦਾਰ ਡਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸੋਨੀਪਤ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।
- 2) **ਸਮਾਣਾ ਦੀ ਜਿੱਤ:** ਸਮਾਣਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੱਲਾਦ ਜਲਾਲਉਦੀਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਲਾਦ ਸ਼ਾਸ਼ਲ ਬੇਗ ਅਤੇ ਬਾਸ਼ਲ ਬੇਗ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨਵੰਬਰ 1709 ਈ: ਵਿੱਚ ਸਮਾਣਾ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ 10000 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਮਾਣਾ ਨਗਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
- 3) **ਘੁੜਾਮ:** ਸਮਾਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਘੁੜਾਮ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਘੁੜਾਮ ਦੇ ਪਠਾਣ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟਿਕ ਨਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਭੱਜ ਗਏ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਇਸ ਨਗਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
- 4) **ਕਪੂਰੀ:** ਕਪੂਰੀ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਕਦਮਉਦੀਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਾਲਮ ਸੀ। ਉਹ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਪੂਰੀ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਦਮਉਦੀਨ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਦਮਉਦੀਨ ਸੜ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ।
- 5) **ਸਢੌਰਾ:** ਸਢੌਰਾ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਉਸਮਾਨ ਖਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਾਲਮ ਸੀ। ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਢੌਰਾ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਢੌਰਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕਤਲਗੜ੍ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ।
- 6) **ਸਰਹਿੰਦ:** ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿਹਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ। 22 ਮਈ 1710 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 24 ਮਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਲੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ।
- 7) **ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ:** 1715 ਈ: ਵਿੱਚ ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਵਿਖੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲਈ। ਕੱਚੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਇਸ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਹਵੇਲੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਲੜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹਵੇਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ 8 ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣੇ ਪਏ।

ਪੰਜਾਬ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਲੜਾਈਆਂ

ਨਕਸ਼ਾ 3: ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ

- 1) ਮੁਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਮੁਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ 18 ਦਸੰਬਰ 1845 ਈ: ਨੂੰ ਹੋਈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5500 ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਾਰਡ ਹਿਊਗ ਗਫ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12000 ਸੀ। ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਮਚ ਗਈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਹਾਰ ਗਈ।
- 2) ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ ਜਾਂ ਫੇਰੂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ ਜਾਂ ਫੇਰੂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਲੜਾਈ 21 ਦਸੰਬਰ 1845 ਈ: ਨੂੰ ਹੋਈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 30000 ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਾਰਡ ਹਿਊਗ ਗਫ, ਜਾਨ ਲਿਟਲਰ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 17000 ਸੀ। ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਹਾਰ ਗਈ।
- 3) ਬੱਦੋਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ 21 ਜਨਵਰੀ 1846 ਈ: ਨੂੰ ਹੋਈ। ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੈਰੀ ਸਮਿਥ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੇ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਰੀ ਸਮਿਥ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਛਾਉਣੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਹੈਰੀ ਸਮਿਥ ਦੇ ਸੈਨਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਸਿੱਖ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਵੀ ਲੁੱਟ ਲਿਆ।
- 4) ਅਲੀਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ 28 ਜਨਵਰੀ 1846 ਨੂੰ ਹੋਈ। ਬੱਦੋਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਅਲੀਵਾਲ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਜੇ ਉਹ ਅਲੀਵਾਲ ਵਿਖੇ ਮੋਰਚੇ ਲਗਾ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹੈਰੀ ਸਮਿਥ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਵੂਲਰ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਫੌਜ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ।
- 5) ਸਭਰਾਓਂ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਸਭਰਾਓਂ ਦੀ ਲੜਾਈ 10 ਫਰਵਰੀ 1846 ਈ: ਨੂੰ ਹੋਈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਾਰਡ ਹਿਊਗ ਗਫ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਰੂਦ ਵਾਲੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲਾ ਨੇ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਪੰਜਾਬ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ

ਪਹਿਲਾ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ (1845-46)

ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ

ਸਤਲੁਜ

ਰਾਵੀ

ਚਨਾਬ

ਬਿਆਸ

ਸਿੰਧ

ਸਿੰਧ

ਸਿੰਧ

ਸਿੰਧ

ਸਿੰਧ

ਸਤਲੁਜ

ਬਹਾਵਲਪੁਰ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ

ਮੁਲਤਾਨ

ਸਰਗੋਢਾ

ਨਕਸ਼ਾ 4: ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਲੜਾਈਆਂ

- 1) ਰਾਮਨਗਰ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਲੜਾਈ 22 ਨਵੰਬਰ 1848 ਈ: ਨੂੰ ਲਾਰਡ ਹਿਊਗ ਗੱਡ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸੈਨਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਗਭਗ 20000 ਸੀ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਗਭਗ 15000 ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰਾਮਨਗਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੋਰਚੇ ਲਗਾ ਲਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੈਨਾ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।
- 2) ਚਿਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ 13 ਜਨਵਰੀ 1849 ਈ: ਨੂੰ ਲੜੀ ਗਈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਹਿਊਗ ਗੱਡ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜੀ ਗਈ। ਹਿਊਗ ਗੱਡ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ।
- 3) ਮੂਲਤਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ ਦਸੰਬਰ 1848 ਈ: ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਦੀਵਾਨ ਮੂਲਰਾਜ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਵਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜੀ ਗਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੂਲਰਾਜ ਨੂੰ ਮੂਲਤਾਨ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਮੂਲਰਾਜ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਨਕਲੀ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖਕੇ ਮੂਲਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਫੁੱਟ ਪਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਮੂਲਰਾਜ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਗੋਲਾ ਮੂਲਰਾਜ ਦੇ ਬਾਰੂਦ ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੂਲਰਾਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬਾਰੂਦ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ। 22 ਜਨਵਰੀ 1849 ਈ: ਨੂੰ ਮੂਲਰਾਜ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅੱਗੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ।
- 4) ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ:** ਇਹ ਲੜਾਈ ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਆਖਰੀ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਲੜਾਈ 21 ਫਰਵਰੀ 1849 ਈ: ਨੂੰ ਲੜੀ ਗਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਾਰਡ ਹਿਊਗ ਗੱਡ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਵੀ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆ ਗਏ। ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਕਰਮ ਖਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੈਨਾ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 40000 ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੈਨਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 68000 ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦਾ ਬਾਰੂਦ ਛੇਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜਿਆਦਾ ਦੇਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ।

ਪੰਜਾਬ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ

ਚਿੱਲਿਆਂ ਵਾਲਾ

ਗੁਜਰਾਤ

ਰਾਮਨਗਰ

ਚਨਾਬ

ਲਾਹੌਰ

ਬਿਆਸ

ਰਾਵੀ

ਮੁਲਤਾਨ

ਸਤਲੁਜ

ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ

ਦੂਜਾ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ (1848-49)

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ

ਸਿੰਧ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਸਿੰਧ